

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 15. septembra 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Štátna pomoc — Dlhodobé zmluvy o predaji kapacít a elektrickej energie — Kompenzácie za dobrovoľné vypovedanie zmlúv — Rozhodnutie Komisie konštatujúce zlučiteľnosť štátnej pomoci s vnútorným trhom — Overovanie zákonnosti štátnej pomoci vnútroštátnym súdom — Ročná korekcia uviaznutých nákladov — Okamih rozhodujúci pre zohľadnenie príslušnosti výrobcu energie ku skupine podnikov“

Vo veci C-574/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) z 8. októbra 2014 a doručený Súdnemu dvoru 11. decembra 2014, ktorý súvisí s konaním:

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

proti

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, sudcovia A. Tizzano (spravodajca), podpredseda Súdneho dvora, F. Biltgen, A. Borg Barthet a E. Levits,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. januára 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., v zastúpení: A. Jodkowski, advokat,
- Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, v zastúpení: Z. Muras a A. Walkiewicz, splnomocnení zástupcovia,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a M. Rzotkiewicz, ako aj E. Gromnicka, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: K. Herrmann a P. Němečková, ako aj R. Sauer, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: poľština.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní konanom 14. apríla 2016,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 107 ZFEÚ a článku 4 ods. 3 ZEÚ, v spojení s ustanoveniami rozhodnutia Komisie 2009/287/ES z 25. septembra 2007 vo veci štátnej pomoci poskytnutej Poľskom v rámci dlhodobých zmlúv o predaji kapacít a elektrickej energie a štátnej pomoci, ktorú Poľsko plánuje poskytnúť v rámci kompenzácie za dobrovoľné vypovedanie dlhodobých zmlúv o predaji kapacít a elektrickej energie (Ú. v. EÚ L 83, 2009, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (ďalej len „PGE“) a Prezesom Urzędu Regulacji Energetyki (predseda energetického regulačného orgánu, Poľsko; ďalej len „predseda URE“), ktorého predmetom je stanovenie výšky ročnej korekcie kompenzácie za rok 2009, na ktorú má PGE nárok z titulu takzvaných „uviaznutých“ nákladov.

Právny rámec

Právo Únie

Oznámenie o metodike zameranej na analýzu štátnej pomoci v súvislosti s uviaznutými nákladmi

- 3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/92/ES z 19. decembra 1996 o spoločnej právnej úprave vnútorného trhu s elektrickou energiou (Ú. v. ES L 27, 1997, s. 20; Mim. vyd. 12/002, s. 3) bola prijatá s cieľom zabezpečiť konkurenciu a hospodársku súťaž na trhu s elektrickou energiou. Prebratie tejto smernice bolo v niektorých štátoch sprevádzané štátnou pomocou, ktorá bola poskytovaná v prospech vnútroštátnych podnikov pôsobiacich v sektore elektrickej energie.
- 4 V tomto kontexte Európska komisia prijala 26. júla 2001 oznámenie o metodike zameranej na analýzu štátnej pomoci v súvislosti s uviaznutými nákladmi (ďalej len „metodika pre uviaznuté náklady“).
- 5 Podľa bodu 2 šiesteho odseku metodiky pre uviaznuté náklady je cieľom tejto metodiky spresniť metódu, pomocou ktorej Komisia zamýšľa uplatňovať pravidlá o štátnej pomoci uvedené v Zmluve o FEÚ, a to v prípadoch pomoci určenej na kompenzovanie nákladov plynúcich zo záväzkov alebo záruk, u ktorých existuje riziko, že ich z dôvodu otvorenia sektora elektrickej energie hospodárskej súťaži na základe smernice 96/92 už ďalej nebude možné plniť.
- 6 Bod 3 tejto metodiky spresňuje, že pojem „uviaznuté náklady“ zahŕňa záväzky alebo záruky z prevádzky, ktoré v praxi môžu vystupovať v rôznej podobe, a to najmä ako dlhodobé kúpne zmluvy, investície realizované s implicitnou alebo explicitnou garanciou odbytu, ako aj investície realizované nad rámec bežných aktivít atď. Bod 3.3 uvedenej metodiky predovšetkým stanovuje, že na to, aby mohli byť uviaznuté náklady klasifikované ako oprávnené, a teda byť uznané Komisiou, musia tieto povinnosti alebo záruky:

„... prinášať riziko, že nebudú splnené vzhľadom na ustanovenia v smernici 96/92/ES. Aby mohli byť povinnosti alebo záruky označené za uviaznuté náklady, musia sa na základe dôsledkov plynúcich zo smernice 96/92/ES stať nevhodnými a musia značne ovplyvniť konkurencieschopnosť dotknutých podnikov. Okrem toho musia mať za následok, že podniky budú vytvárať účtovné položky (napr. rezervy), ktorých úlohou bude vyjadriť predvídateľný dosah povinnosti alebo záruky.

Predovšetkým tam, kde by predmetné povinnosti alebo záruky mohli ohrozovať životaschopnosť podnikov v prípade neposkytnutia pomoci alebo neexistencie prechodných opatrení, sa tieto povinnosti alebo záruky považujú za splňajúce podmienky stanovené v predchádzajúcom odseku.

Vplyv takýchto povinností alebo záruk na konkurencieschopnosť alebo životaschopnosť dotknutých podnikov bude posudzovaný na konsolidovanej úrovni. Pri povinnostiach alebo zárukách, ktoré majú predstavovať uviaznuté náklady, musí byť možné preukázať príčinný vzťah medzi nadobudnutím účinnosti smernice č. 96/92 a ťažkosťami, ktoré dotknuté podniky majú pri plnení alebo zabezpečovaní týchto povinností alebo záruk. Aby mohol byť takýto príčinný vzťah preukázaný, Komisia zohľadní predovšetkým pokles cien elektrickej energie alebo straty v podieloch na trhu, ktoré dotknuté podniky utrpeli. Povinnosti alebo záruky, ktoré nemohli byť splnené bez ohľadu na nadobudnutie účinnosti rozhodnutia č. 168/1999, nepredstavujú uviaznuté náklady.“

- 7 Podľa bodov 4.2, 4.3 a 4.5 nachádzajúcich sa v bode 4 piatom odseku metodiky pre uviaznuté náklady:

„4.2 Systém vyplácania pomoci musí umožňovať zohľadnenie budúceho vývoja hospodárskej súťaže. Takýto vývoj môže byť vo všeobecnosti hodnotený pomocou merateľných faktorov (ceny, podiel na trhu, iné relevantné faktory uvedené členským štátom). Keďže zmeny podmienok hospodárskej súťaže majú priamy efekt na výšku oprávnených uviaznutých nákladov, výška vyplatennej pomoci bude nutne závisieť od vývoja skutočnej hospodárskej súťaže a pri výpočte postupne vyplácanej pomoci sa budú musieť zohľadňovať zmeny v relevantných faktoroch, aby mohol byť vyhodnotený stupeň dosiahnutej hospodárskej súťaže.

4.3 Členský štát sa musí zaviazat, že Komisii zašle výročnú správu, v ktorej opíše vývoj konkurenčného prostredia na jeho trhu elektrickej energie, kde okrem iného uvedie zmeny pozorované pri relevantných merateľných faktoroch. Vo výročnej správe budú uvedené podrobné informácie o tom, ako boli vypočítané uviaznuté náklady, zohľadnené v príslušnom roku a aká bola výška vyplatennej pomoci.

...

4.5 Najvyššia možná výška pomoci, ktorá môže byť vyplatená podniku na vyrovnanie uviaznutých nákladov, musí byť špecifikovaná vopred. Musí sa tu zohľadniť nárast produktivity, ktorý môže podnik dosiahnuť.

Podobne musí byť jasne vopred stanovený aj podrobný systém pre výpočet a financovanie pomoci určenej na vyrovnanie uviaznutých nákladov a maximálna doba, počas ktorej môže byť pomoc vyplácaná. V oznámení o pomoci sa zvlášť uvedie, ako budú pri výpočte uviaznutých nákladov zohľadnené zmeny v rôznych faktoroch uvedených v bode 4.2.“

Rozhodnutie 2009/287

- 8 Článok 1 rozhodnutia 2009/287 týkajúceho sa dlhodobých zmlúv o predaji kapacít a elektrickej energie uzavretých medzi poľským štátnym prevádzkovateľom elektroenergetickej siete, Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (ďalej len „PSE“) a niekoľkými spoločnosťami pôsobiacimi v danom odvetví, znie takto:

„1. Dlhodobé zmluvy o predaji kapacít a elektrickej energie uzavreté medzi [PSE] a spoločnosťami uvedenými v prílohe č. 1 k zákonu o pravidlách pokrývania nákladov vzniknutých producentom v súvislosti s predčasným vypovedaním dlhodobých zmlúv o predaji kapacít a elektrickej energie [Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym

rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej; Dz. U. 2007 č. 130, položka 905, ďalej len „zákon KDT“) predstavujú odo dňa pristúpenia Poľska k EÚ pre výrobcov elektrickej energie štátnu pomoc v zmysle článku [107 ods. 1 ZFEÚ].

2. Štátna pomoc uvedená v odseku 1 predstavuje neoprávnené poskytnutú pomoc nezlučiteľnú s [vnútorným] trhom.“

9 Článok 4 tohto rozhodnutia stanovuje:

„1. Kompenzácie stanovené v zákone [KDT] predstavujú štátnu pomoc v zmysle [článku 107 ods. 1 ZFEÚ], poskytnutú výrobcom uvedeným v prílohe 2 k danému zákonu.

2. Štátna pomoc uvedená v odseku 1 je zlučiteľná s [vnútorným] trhom podľa metodiky pre uviaznuté náklady.

3. Maximálna výška kompenzácie stanovená v zákone [KDT] je suma, ktorá vznikne po odpočítaní celkových príjmov získaných vďaka aktívam v rámci dlhodobých zmlúv a dostupných na pokrytie investičných nákladov.“

Polské právo

10 Modernizácia poľskej elektroenergetickej infraštruktúry v 90-tych rokoch si vyžiadala značné investície. Keďže finančná situácia neumožňovala vnútroštátnym výrobcom vynaložiť takéto investície, uzatvorili títo producenti so spoločnosťou PSE dlhodobé zmluvy o predaji kapacít a elektrickej energie (ďalej len „dlhodobé zmluvy o predaji“).

11 Podľa týchto zmlúv sa príslušní výrobcovia elektrickej energie zaviazali vytvoriť nové výrobné kapacity, modernizovať svoje zariadenia a dodávať spoločnosti PSE stanovené minimálne množstvo elektrickej energie vyrobenej v týchto zariadeniach. PSE sa na druhej strane zaviazala, že bude odoberať aspoň dohodnuté minimálne množstvá elektrickej energie za cenu stanovenú na základe zásady prenesenia nákladov na zákazníkov.

12 Po nadobudnutí účinnosti smernice 96/92 zákon KDT stanovil možnosť pre producentov uvedených v prílohe 1 tohto zákona vypovedať dlhodobé zmluvy o predaji uzatvorené s PSE.

13 Zákon KDT konkrétne priznal výrobcom, ktorí vypovedali tieto zmluvy, nárok na kompenzáciu uviaznutých nákladov v súlade s podmienkami, ktoré stanovuje. Títo výrobcovia elektrickej energie, ktorí boli zmluvnými stranami dlhodobých zmlúv o predaji, mohli teda získať kompenzáciu každý rok, a to v zásade počas obdobia zodpovedajúceho trvaniu predčasne vypovedanej dlhodobej zmluve o predaji.

14 Podľa zákona KDT musí kompenzácia pokrývať uviaznuté náklady. Konkrétne mechanizmus kompenzácie upravený v tomto zákone stanovuje, že výrobcovi bude vyplatená záloha z titulu uviaznutých nákladov v navrhutej výške, ktorá však nesmie prekročiť výšku stanovenú v uvedenom zákone, a tiež ročné vyúčtovanie zálohy, ktorú vyplatil predseda URE predovšetkým na základe skutočného finančného výsledku.

15 Na tento účel predseda URE určí výšku kompenzácie splatnú za príslušný rok. Na základe tohto určenia buď výrobca bude musieť vrátiť časť zálohy do systému, alebo mu budú poskytnuté dodatočné prostriedky. Následne na konci obdobia korekcie bude uskutočnené záverečné vyúčtovanie súm vyplatených a dlhovaných výrobcovi vo forme konečnej korekcie.

- 16 Článok 2 bod 12 zákona KDT definuje „uviaznuté náklady“ ako výdavky výrobcu, ktoré nie sú kryté príjmami z predaja vyrobenej elektrickej energie, rezervami kapacity a systémovými službami na konkurenčnom trhu po predčasnom vypovedaní dlhodobej zmluvy o predaji, v prípade ktorých ide o výdavky tohto výrobcu súvisiace s výrobou elektrickej energie, vynaložené pred 1. májom 2004.
- 17 Článok 32 ods. 1 zákona KDT, ktorý upravuje mechanizmus výpočtu korekcie uviaznutých nákladov pre výrobcov, ktorí sú súčasťou skupiny podnikov, stanovuje:
- „Ak je výrobca, ktorý uzatvoril dohodu o ukončení zmluvy, súčasťou skupiny podnikov, pri výpočte uviaznutých nákladov sa zohľadnia veličiny označené písmenami ‚N‘, ‚SD‘, ‚R‘ a ‚P‘, ktoré sa uvádzajú v článku 27 ods. 1, v súvislosti s každým výrobcom a každým podnikom, ktorý patrí do skupiny podnikov a vykonáva ekonomickú činnosť v oblasti výroby elektrickej energie na území Poľska vo výrobných blokoch, ktoré sa uvádzajú v prílohe 7 tohto zákona.“
- 18 Príloha 1 zákona KDT obsahuje zoznam výrobcov, ktorí uzavreli dlhodobé zmluvy o predaji a spresňuje výrobné bloky, ktorých sa takéto zmluvy týkajú.
- 19 Príloha 7 tohto zákona obsahuje zoznam výrobných blokov zohľadnených na účely výpočtu uviaznutých nákladov výrobcov, ktoré sa berú do úvahy pri korekciách týchto nákladov.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 20 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že spoločnosť PGE, ktorá v čase skutkových okolností, ktoré viedli k predmetnému sporu, vykonávala svoju činnosť pod menom Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A., a spoločnosť Elektrownia Bełchatów S.A. (ďalej len „ELB“), neboli súčasťou tej istej skupiny podnikov počas obdobia, v ktorom PGE prevzala záväzky, ktorých náhrada viedla k uviaznutým nákladom dotknutým vo veci samej. Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. bola uvedená v prílohe 1 zákona KDT ako výrobca a zmluvná strana dlhodobej zmluvy o predaji uzavretej s PSE. Pokiaľ ide o ELB, výrobné bloky tejto spoločnosti boli zapísané v prílohe 7 tohto zákona a táto spoločnosť tam bola prezentovaná ako súčasť holdingovej spoločnosti BOT, teda inej skupiny, ako je skupina, do ktorej patrila PGE. V čase prijatia zákona KDT, ako aj v čase prijatia rozhodnutia 2009/287 boli PGE a ELB súčasťou tej istej skupiny.
- 21 ELB nebola zmluvnou stranou dlhodobej zmluvy o predaji uzatvorenej s PSE, a preto nemala postavenie „výrobcu“ v zmysle zákona KDT. Táto spoločnosť bola naproti tomu „podnikom“ v zmysle článku 32 tohto zákona, ktorého finančný výsledok sa zohľadňuje pri korekcii uviaznutých nákladov výrobcu podliehajúceho uvedenému zákonu.
- 22 Rozhodnutím z 30. júla 2010 predseda URE stanovil výšku ročnej kompenzácie uviaznutých nákladov v prospech PGE za rok 2009 na sumu 24 077 793 poľských zlotých (PLN) (približne 4 988 900 eur). Na základe článku 32 zákona KDT uskutočnil korekciu uviaznutých nákladov PGE, ktorá bola súčasťou skupiny podnikov v súlade s definíciou v článku 2 ods. 1 tohto zákona. Predseda URE uviedol, že ELB patrila v roku 2009 do tej istej skupiny podnikov ako PGE a zúčastňovala sa na schéme štátnej pomoci bez toho, aby dostávala prostriedky na pokrytie uviaznutých nákladov.
- 23 PGE podala na Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd vo Varšave, Poľsko) žalobu smerujúcu k zmene tohto rozhodnutia predsedu URE. Konkrétne požadovala stanovenie výšky ročnej kompenzácie uviaznutých nákladov na sumu 116 985 205 PLN (približne 26 435 046 eur) alebo zrušenie tohto rozhodnutia v celom rozsahu. PGE vo svojej žalobe uviedla, že článok 32 ods. 1 zákona KDT sa uplatňuje výlučne na podniky, ktoré sú v prílohe 7 tohto zákona označené ako podniky patriace do skupiny podnikov. Podľa PGE, keďže podľa tejto prílohy ELB nepatrila do tej istej skupiny podnikov ako PGE, predseda URE nebol oprávnený pri vykonaní korekcie uviaznutých nákladov pre túto spoločnosť zohľadniť finančný výsledok spoločnosti ELB.

- 24 Rozsudkom zo 4. júna 2010 Sąd Okręgowy w Warszawie (Okresný súd vo Varšave) vyhovel žalobe spoločnosti PGE a stanovil výšku ročnej kompenzácie uviaznutých nákladov na sumu 116 985 205 PLN (približne 26 435 046 eur).
- 25 Predseda URE podal proti tomuto rozsudku odvolanie na Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd vo Varšave, Poľsko), ktorý ho zamietol rozsudkom zo 17. januára 2013. V tomto rozsudku odvolací súd konštatoval, že na účely zohľadnenia skutočného finančného výsledku iného podniku pri korekcii uviaznutých nákladov by musel tento podnik v čase prijatia zákona KDT patriť do tej istej skupiny podnikov ako PGE. Podľa prílohy 7 tohto zákona, na ktorú odkazuje článok 32 tohto zákona, však ELB nemohla byť na účely výpočtu korekcie kompenzácie uviaznutých nákladov považovaná za podnik patriaci tej istej skupiny podnikov ako PGE.
- 26 Dňa 15. júla 2013 podal predseda URE proti rozsudku, ktorý vydal 17. januára 2013 Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd vo Varšave), kasačný opravný prostriedok na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko). Predseda URE uvádza, že na účely výkladu pojmu „skupina podnikov“ v zmysle článku 2 ods. 1 zákona KDT sa nemožno odvolávať na prílohu 7 zákona KDT, ale je potrebné zohľadňovať iba podniky, ktoré patrili do skupiny podnikov v okamihu nadobudnutia účinnosti tohto zákona.
- 27 Naopak, ako vyplýva z bodov 3.3 a 4.2 metodiky pre uviaznuté náklady, pri výpočte uviaznutých nákladov sa má zohľadňovať skutočná príslušnosť výrobcov energie, na ktorých sa vzťahuje zákon KDT, k skupine podnikov, v každom roku, za ktorý sa korekcia uviaznutých nákladov uskutoční. Keďže PGE patrila v čase prijatia rozhodnutia predsedu URE do tej istej skupiny podnikov ako ELB, je potrebné pri výpočte výšky uviaznutých nákladov PGE zohľadniť finančný výsledok ELB.
- 28 Za týchto podmienok Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1) Treba článok 107 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ a s článkom 4 ods. 2 rozhodnutia [2009/287] vykladať v tom zmysle, že keď Európska komisia klasifikuje štátnu pomoc ako zlučiteľnú so spoločným trhom, vnútroštátny súd nie je oprávnený overovať, či sú vnútroštátne predpisy, ktoré sa považovali za povolenú štátnu pomoc, v súlade so zásadami [metodiky pre uviaznuté náklady]?
- 2) Treba článok 107 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ a s článkom 4 ods. 1 a 2 rozhodnutia [2009/287] v kontexte bodov 3.3 a 4.2 [metodiky pre uviaznuté náklady] vykladať v tom zmysle, že pri realizácii schémy štátnej pomoci, ktorej zlučiteľnosť so spoločným trhom konštatovala Európska komisia, sa ročná korekcia uviaznutých nákladov vo vzťahu k výrobcovi, ktorí sú súčasťou skupiny, uskutoční za predpokladu, že rozhodujúca je len príslušnosť výrobcu k skupine podľa stavu v zmysle príloh právneho aktu, ktorý preskúmala Európska komisia, alebo treba každý rok, keď sa uskutočňuje korekcia uviaznutých nákladov, preskúmať, či je subjekt, ktorý je príjemcom štátnej pomoci spojenej s uviaznutými nákladmi, počas tohto obdobia naozaj súčasťou skupiny, do ktorej patria aj iní výrobcovia zaradení do tejto schémy pomoci?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 29 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 107 ZFEÚ a článok 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 4 ods. 2 rozhodnutia 2009/287 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby v prípade, ak Komisia už preskúmala schému štátnej pomoci s ohľadom na metodiku pre uviaznuté náklady a pred jej vykonaním konštatovala, že je zlučiteľná s vnútorným trhom, mohli vnútroštátne orgány a súdy overovať pri vykonaní dotknutej pomoci jej súlad so zásadami tejto metodiky.

- 30 Na účely odpovede na túto otázku je potrebné pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora majú v rámci systému preskúmania štátnej pomoci zavedeného Zmluvou o FEÚ na jednej strane vnútroštátne súdy a na druhej strane Komisia vzájomne sa dopĺňajúce, no odlišné úlohy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 27 a citovanú judikatúru).
- 31 Konkrétne vnútroštátne súdy až do konečného rozhodnutia Komisie ochraňujú práva osôb podliehajúcich ich právomoci pred prípadným porušením zákazu uvedeného v článku 108 ods. 3 ZFEÚ štátnymi orgánmi (pozri rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 28 a citovanú judikatúru). V tejto súvislosti sa možno obrátiť na vnútroštátne súdy, ktoré budú musieť podať výklad a uplatniť pojem „štátna pomoc“ uvedený v článku 107 ods. 1 ZFEÚ s cieľom určenia, či štátne opatrenie, ktoré bolo prijaté bez predbežnej kontroly stanovenej v článku 108 ods. 3 ZFEÚ, sa malo alebo nemalo tejto kontrole podrobiť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júla 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, bod 50 a citovanú judikatúru).
- 32 Tieto súdy naproti tomu nie sú príslušné na posúdenie zlučiteľnosti štátnej pomoci alebo schémy štátnej pomoci s vnútorným trhom. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž toto posúdenie spadá do výlučnej právomoci Komisie, ktorej postup podlieha preskúmaniu zo strany súdov Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. júla 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, body 51 a 52 a citovanú judikatúru, a z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 28 a citovanú judikatúru).
- 33 Treba rovnako pripomenúť, že uplatnenie pravidiel Únie v oblasti štátnej pomoci spočíva v povinnosti lojálnej spolupráce medzi na jednej strane vnútroštátnymi súdmi a na druhej strane Komisiou a súdmi Únie, v rámci ktorej každý koná podľa úlohy, ktorú mu určuje Zmluva. Vnútroštátne súdy musia v rámci tejto spolupráce prijímať všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich z práva Únie a neprijímať žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, ako to vyplýva z článku 4 ods. 3 ZEÚ. Vnútroštátne súdy teda konkrétne nesmú prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím Komisie, aj keď má toto rozhodnutie dočasnú povahu (pozri rozsudok z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 41).
- 34 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci vyplýva, že vnútroštátny súd sa snaží zistiť, či je potrebné overiť súlad schémy štátnej pomoci upravenej vnútroštátnym zákonom, akým je zákon KDT, so zásadami metodiky pre uviaznuté náklady napriek tomu, že Komisia vo svojom rozhodnutí 2009/287 už konštatovala jej zlučiteľnosť s vnútorným trhom.
- 35 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že Komisia po tom, čo v článku 1 tohto rozhodnutia usúdila, že režim kompenzácií dotknutý vo veci samej predstavuje „štátnu pomoc“ v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ v prospech výrobcov elektrickej energie, definitívne tento režim schválila, keď v článku 4 ods. 2 uvedeného rozhodnutia konštatovala, že kompenzácie uviaznutých nákladov sú zlučiteľné s vnútorným trhom práve podľa „metodiky pre uviaznuté náklady“.
- 36 Za týchto okolností by umožnenie vnútroštátnemu súdu, aby sa v rámci vykonania schémy štátnej pomoci dotknutej vo veci samej vyjadroval k zlučiteľnosti takejto schémy štátnej pomoci s vnútorným trhom, by v podstate viedlo k tomu, že by tomuto súdu bola priznaná právomoc nahradiť svojím posúdením posúdenie vykonané Komisiou, v tomto prípade v rozhodnutí 2009/287. Tým by uvedenému súdu bolo umožnené uzurpovať si v rozpore s judikatúrou uvedenou v bode 32 tohto rozsudku výlučné právomoci vyhradené Komisii, pokiaľ ide o posúdenie zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom.
- 37 Navyše by priznanie oprávnenia vnútroštátnemu súdu uskutočniť takéto posúdenie viedlo tento súd práve k prekročeniu hraníc vlastných právomocí, ktoré majú zaručiť dodržiavanie práva Únie v oblasti štátnej pomoci, a ktoré sú spomenuté v bode 31 tohto rozsudku, ako aj k porušeniu povinnosti lojálnej

spolupráce s inštitúciami Únie, uvedenej v bode 33 tohto rozsudku. Nemožno totiž vylúčiť, že – čo pravdepodobne platí aj v prejednávanej veci – overenie vykonané príslušným vnútroštátnym súdom by ho viedlo k prijatiu rozhodnutia, ktoré by odporovalo rozhodnutiu Komisie, ktoré by bolo inak konečné.

- 38 Ak by Komisia rozhodla o zlučiteľnosti schémy štátnej pomoci s vnútorným trhom, nebolo by pochopiteľne vylúčené, že faktický kontext zohľadnený týmto orgánom by prešiel zmenou medzi okamihom, keď Komisia preskúma uvedený kontext a okamihom, keď prijme konečné rozhodnutie. Takáto skutočnosť môže vnútroštátny súd, ktorý má posúdiť, či dané opatrenie spadá pod dovolenú schému štátnej pomoci, skutočne viesť k spochybneniu relevantnosti rozhodnutia Komisie v tomto smere.
- 39 Ako však generálny advokát zdôraznil v bode 53 svojich návrhov, nemožno takýto problém riešiť tým, že budú vnútroštátnym súdom priznané výhradné právomoci Komisie, pričom riešenie treba naproti tomu hľadať vo vymedzení vzájomne sa dopĺňajúcich, avšak odlišných úloh, spomenutých v bodoch 30 až 33 tohto rozsudku, ktoré majú tieto subjekty v oblasti štátnej pomoci.
- 40 Pokiaľ má vnútroštátny súd pochybnosti o výklade rozhodnutia Komisie, ktorým bolo určité opatrenie kvalifikované ako štátna pomoc, môže požiadať uvedenú inštitúciu o objasnenie, resp. podľa okolností môže alebo musí položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku v súlade s článkom 267 druhým a tretím odsekom ZFEÚ (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 11. júla 1996, SFEI a i., C-39/94, EU:C:1996:285, body 50 a 51, ako aj z 21. novembra 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 44).
- 41 S ohľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné na prvú otázku odpovedať tak, že článok 107 ZFEÚ a článok 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 4 ods. 2 rozhodnutia 2009/287 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby v prípade, ak Komisia preskúmala schému štátnej pomoci s ohľadom na metodiku pre uviaznuté náklady a pred jej vykonaním konštatovala, že je zlučiteľná s vnútorným trhom, mohli vnútroštátne orgány a súdy overovať pri vykonaní dotknutej pomoci jej súlad so zásadami tejto metodiky.

O druhej otázke

- 42 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 4 ods. 1 a 2 rozhodnutia 2009/287 v spojení s metodikou pre uviaznuté náklady sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby za okolností, akými sú okolnosti sporu vo veci samej, sa pri určení ročnej korekcie kompenzácie uviaznutých nákladov, ktorá má byť vyplatená výrobcovi, ktorý je súčasťou skupiny podnikov, zohľadňovala jeho príslušnosť k tejto skupine, a teda hospodársky výsledok tejto skupiny, v čase, keď Komisia preskúmala zlučiteľnosť systému kompenzácie uviaznutých nákladov s vnútorným trhom alebo skôr v čase, keď sa táto korekcia uskutočnila?
- 43 Na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu treba pripomenúť, že uvedený súd sa snaží získať uplatniteľné kritériá v kontexte skutkových okolností veci samej na účely výpočtu výšky ročnej korekcie kompenzácie uviaznutých nákladov za rok 2009, ktoré boli spoločnosti PGE priznané podľa zákona KDT.
- 44 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátnemu súdu ide konkrétne o to, aby sa určilo, či na účely uvedeného výpočtu sa treba prikloniť k „statickému“ alebo skôr k „dynamickému“ chápaniu. V prvom prípade by bolo potrebné brať do úvahy výlučne štruktúru skupiny podnikov, ako je opísaná v prílohe 7 zákona KDT, na základe ktorej Komisia povolila schému štátnej pomoci dotknutej vo veci samej. V druhom prípade by musela byť výška kompenzácie dlhovanej spoločnosti PGE prispôbená s ohľadom na finančný výsledok spoločnosti ELB, ktorá, aj keď nebola v uvedenej prílohe

označená ako spoločnosť patriace do tej istej skupiny podnikov ako PGE, bola do nej začlenená v priebehu roku 2009, k okamihu prijatia rozhodnutia z 30. júla 2010 predsedom URE, ktoré je spomenuté v bode 22 tohto rozsudku.

- 45 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, ako to bolo pripomenuté v bode 35 tohto rozsudku, že v článku 4 ods. 2 rozhodnutia 2009/287 Komisia povolila režim kompenzácie uviaznutých nákladov upravený v zákone KDT, keďže tento režim považovala za zlučiteľný s vnútorným trhom práve podľa „metodiky pre uviaznuté náklady“.
- 46 Z toho vyplýva, že relevantné ustanovenia uvedeného rozhodnutia treba vykladať s ohľadom na túto metodicu, aby boli spresnené kritériá, podľa ktorých sa má vypočítať ročná suma kompenzácie uviaznutých nákladov, ako aj prípadná konečná korekcia uvedenej sumy.
- 47 Metodika pre uviaznuté náklady stanovuje posúdenie štátnej pomoci priznanej vo forme kompenzácie uviaznutých nákladov v dvoch fázach. Prvá fáza upravená v bode 3 tejto metodiky má za cieľ definovať náklady, ktoré možno považovať za „uviaznuté náklady“. Druhá fáza upravená v bode 4 tejto metodiky sa týka mechanizmu výpočtu skutočnej kompenzácie, ktorá sa má vyplatiť oprávneným výrobcom z titulu uviaznutých nákladov s ohľadom na skutočný vývoj hospodárskej súťaže na trhu.
- 48 Generálny advokát v bode 63 svojich návrhov v zásade zdôraznil, že metodika pre uviaznuté náklady je založená na domnienke, že konkurenčné podmienky na trhu s elektrickou energiou sa vyznačujú značným vývojom a pripúšťa tak zohľadnenie zmien týkajúcich sa určitých aspektov uvedeného trhu v dotknutom členskom štáte.
- 49 Predovšetkým treba poukázať na to, že podľa bodu 4.2 tejto metodiky „systém vyplácania pomoci musí umožňovať zohľadnenie skutočného budúceho vývoja hospodárskej súťaže“, ktorý môže byť vo všeobecnosti hodnotený pomocou merateľných faktorov, akými sú napríklad ceny a trhové podiely. Navyše podľa tohto bodu, keďže zmeny podmienok hospodárskej súťaže majú priamy efekt na výšku oprávnených uviaznutých nákladov, „výška vyplatennej pomoci bude nutne závisieť od vývoja skutočnej hospodárskej súťaže a pri výpočte postupne vyplácanej pomoci sa budú musieť zohľadňovať zmeny v relevantných faktoroch, aby mohol byť vyhodnotený stupeň dosiahnutej hospodárskej súťaže.“
- 50 Takisto je potrebné zdôrazniť, že podľa bodu 4.3 uvedenej metodiky sú členské štáty povinné zaslať Komisii výročnú správu, „v ktorej opíšu vývoj konkurenčného prostredia“ na trhu s elektrickou energiou, kde okrem iného uvedú zmeny pozorované pri relevantných merateľných faktoroch. Táto správa musí obsahovať najmä informácie týkajúce sa prípadných zmien v súvislosti so štruktúrou energetického trhu v dotknutom členskom štáte.
- 51 Za týchto okolností a vzhľadom na to, že rozhodnutie 2009/287 sa v súlade s jeho článkom 4 ods. 2 opiera práve o metodicu pre uviaznuté náklady a že sa má, ako vyplýva najmä z jeho odôvodnení 36, 38 a 40, uplatňovať najmä na kompenzácie uviaznutých nákladov v období rokov 2006 až 2025, sa treba domnievať, že toto rozhodnutie vychádza z tej istej vývojovej logiky ako táto metodika a musí byť preto vykladané v zmysle „dynamického“ chápania.
- 52 Z toho dôvodu musí ročná korekcia kompenzácie uviaznutých nákladov zohľadňovať skutočnú situáciu na trhu v okamihu výpočtu tejto sumy, čo vyžaduje posúdenie vývoja hospodárskej súťaže na dotknutom trhu.
- 53 Z toho vyplýva, že rozhodnutie 2009/287 sa má vykladať v tom zmysle, že všetky zmeny vo vlastníckych štruktúrach spoločností vyrábajúcich elektrickú energiu spadajú do pôsobnosti uvedeného rozhodnutia, a teda musia ich vnútroštátne orgány alebo vnútroštátne súdy brať do úvahy, keď vykonávajú ročnú korekciu kompenzácie uviaznutých nákladov.

- 54 Okrem toho, ako Komisia správne poznamenala na pojednávaní, samotná myšlienka korekcie na rozdiel od zálohy spočíva v zohľadnení nových skutočností, ktoré sa objavujú po získaní kompenzácie uviaznutých nákladov a nemôže byť zredukovaná na obyčajný odkaz na štruktúru skupiny podnikov, ako bola pôvodne pevne stanovená vo vnútroštátnom legislatívnom akte.
- 55 Navyše zohľadnenie takýchto skutočností v rámci výpočtu korekcie kompenzácie predstavuje výhodu v tom, že umožňuje vyhnúť sa systematickému uskutočňovaniu postupu predbežnej kontroly upraveného v článku 108 ZFEÚ pri čo najmenšej zmene štruktúry dotknutých skupín podnikov.
- 56 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné na druhú otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 a 2 rozhodnutia 2009/287 v spojení s metodikou pre uviaznuté náklady sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby za okolností, akými sú okolnosti sporu vo veci samej, sa pri určení ročnej korekcie kompenzácie uviaznutých nákladov, ktorá má byť vyplatená výrobcovi, ktorý je súčasťou skupiny podnikov, zohľadňovala jeho príslušnosť k tejto skupine, a teda hospodársky výsledok tejto skupiny, v čase, keď sa táto korekcia uskutoční.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. Článok 107 ZFEÚ a článok 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 4 ods. 2 rozhodnutia Komisie 2009/287/ES z 25. septembra 2007 vo veci štátnej pomoci poskytnutej Poľskom v rámci dlhodobých zmlúv o predaji kapacít a elektrickej energie a štátnej pomoci, ktorú Poľsko plánuje poskytnúť v rámci kompenzácie za dobrovoľné vypovedanie dlhodobých zmlúv o predaji kapacít a elektrickej energie, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby v prípade, ak Európska komisia preskúmala schému štátnej pomoci s ohľadom na oznámenie Komisie z 26. júla 2001 o metodike zameranej na analýzu štátnej pomoci v súvislosti s uviaznutými nákladmi, a pred jej vykonaním konštatovala, že je zlučiteľná s vnútorným trhom, mohli vnútroštátne orgány a súdy overovať pri vykonaní dotknutej pomoci jej súlad so zásadami tejto metodiky.
2. Článok 4 ods. 1 a 2 rozhodnutia 2009/287 v spojení s oznámením Komisie z 26. júla 2001 o metodike zameranej na analýzu štátnej pomoci v súvislosti s uviaznutými nákladmi sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby za okolností, akými sú okolnosti sporu vo veci samej, sa pri určení ročnej korekcie kompenzácie uviaznutých nákladov, ktorá má byť vyplatená výrobcovi, ktorý je súčasťou skupiny podnikov, zohľadňovala jeho príslušnosť k tejto skupine, a teda hospodársky výsledok tejto skupiny, v čase, keď sa táto korekcia uskutoční.

Podpisy